

Kartlegging av naturverdier i forbindelse med planarbeid på Gommerud i Bærum

Stefan Olberg

Kartlegging av naturverdier i forbindelse med planarbeid på Gommerud i Bærum

Forfatter: Stefan Olberg

Publisert: 15.01.2024

Antall sider: 20 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Bærum kommune Eiendom, v/ Julie A. B. Landmark

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Olberg, S. 2024. Kartlegging av naturverdier i forbindelse med planarbeid på Gommerud i Bærum. Biofokus rapport 2024-009. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Eldre bjørketrær på skrotemark / Gravmyrt i edelløvsskog / Edelløvsskog øst for speiderhytta / Gammel gran / Angrep av borebillen *Microbregma emarginatum* i granbark. Foto: Stefan Olberg

Biofokus rapport 2024-009

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-313-8

Gaustadalléen 21

NO-0349 OSLO

Org.nr: 982 132 924

post@biofokus.no

www.biofokus.no

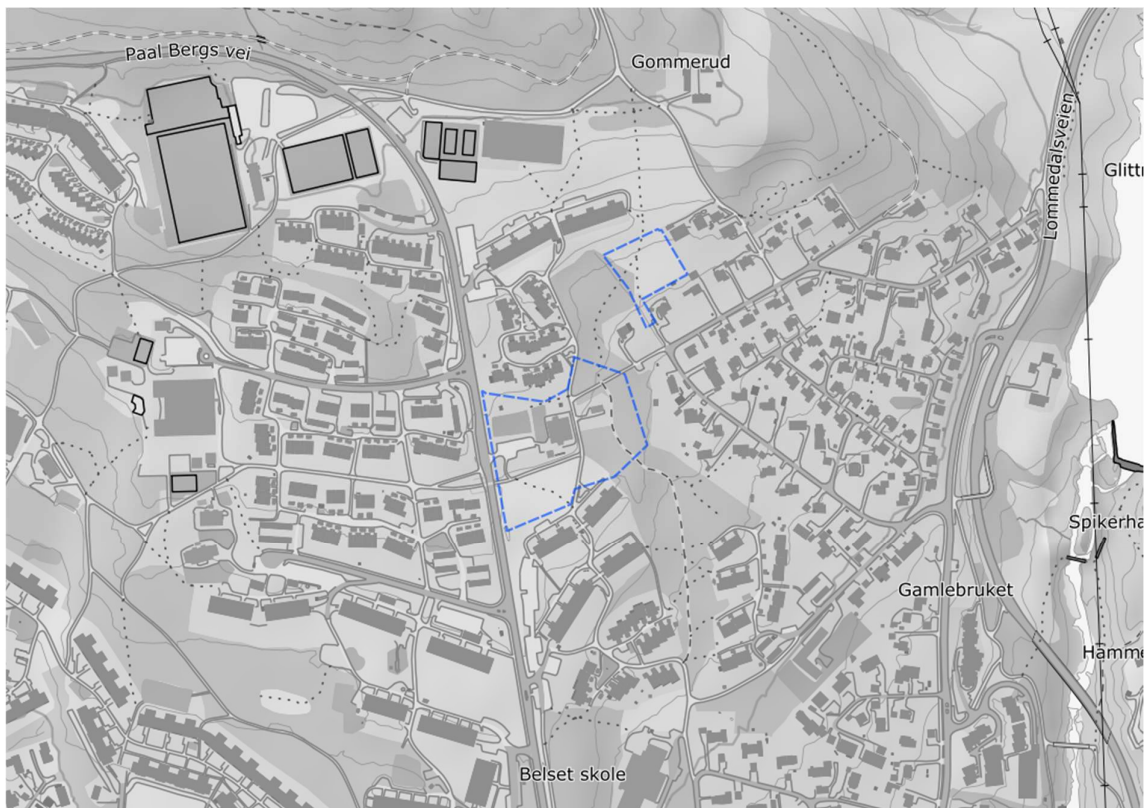
Innhold

1	Innledning	4
1.1	Bakgrunn	4
1.2	Naturgrunnlag og historikk	5
1.3	Tidligere registreringer	5
2	Metode	6
2.1	Datainnsamling.....	6
2.2	Vurdering av planens virkninger på naturmangfoldet	7
2.3	Naturmangfoldloven	7
2.4	Behandling av data og prosjektets produkter.....	8
3	Resultater.....	9
3.1	Beskrivelse av planområdet	9
3.2	Kartlagte naturtyper.....	9
3.3	Artsmangfold	10
3.4	Fremmedarter.....	13
3.5	Biologisk viktig grønnstruktur	16
3.6	Hensyn og avbøtende tiltak.....	17
4	Referanser	18
	Vedlegg 1. Kategorier for rødlistearter	19
	Vedlegg 2. Kategorier for fremmede arter	20

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Bakgrunnen for oppdraget er foreslått omregulering og delvis utbygging på to adskilte arealer ved Gommerud i Bærum. Delområdet nord og vest for Gommerudveien 21 er aktuell for makeskifte (formålsendring) (omregulert til LNF?). I området innenfor og rundt Belsetveien 85 (speiderhytta), som omfatter Belsetveien 84 (Bakkeplassen barnehage), et næringsareal sør for nr. 84 (tomt med gnr/bnr 94/453) og deler av et «grøntdrag» nord, øst og sør for nr. 85, vurderes det å bygge en ny barnehage (Figur 1 og 2). Biofokus har av Bærum kommune Eiendom, ved Julie Landmark, fått i oppdrag å kartlegge og vurdere naturmangfoldet innfor de to del-områdene på Gommerud. De naturfaglige vurderingene i denne rapporten vil være en del av det faglige grunnlaget i planprosessen.

Figur 1. Oversiktskart som viser plasseringen for de to undersøkte områdene ved Gommerud i Bærum.

Figur 2. Flybilde som viser en mer nøyaktig avgrensning av de to undersøkelsesområdene (rødt).

1.2 Naturgrunnlag og historikk

De to undersøkelsesområdene ligger i et område som har småhusbebyggelse, rekkehus og noe blokker, uten en fortetning av bygningsmassene. Det er derfor en del gjenværende grøntarealer i mellom veier og bebyggelse, og flere av disse består av relativt intakt og ikke så sterkt påvirket natur. Berggrunnen i området er i all hovedsak kalkrik, noe som fører til at de gjenværende, opprinnelige vegetasjonstypene er rike og gjerne består av edelløvskog, andre rike skogtyper eller annen kalkrik natur.

1.3 Tidligere registreringer

Det foreligger ingen verneområder, avgrensede naturtyper innenfor de to områdene. Noen få arter er registrert her, deriblant en rødlistearte. Nærområdet er ikke NiN-kartlagt, men eventuelle forekomster av store, gamle trær innenfor de to områdene burde ha vært fanget opp hvis det fantes noen (Brøndbo Dahl 2021).

2 Metode

2.1 Datainnsamling

Kartleggingstema

Arbeidet har omfattet kartlegging av:

- Områder spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold (viktige naturtyper) etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) med tilhørende oppdaterte faktaark (Miljødirektoratet 2015).
- Utvalgte naturtyper i henhold til [Naturmangfoldloven](#) og [Forskrift om utvalgte naturtyper](#).
- Røddlistede naturtyper i henhold til Norsk rødliste for naturtyper 2018 (Artsdatabanken 2018b).
- Biologisk viktig grønnstruktur. Restnatur i byggesonen som ikke «når opp» som naturtype eller viltområde men som likevel har betydning for artsmangfoldet på lokalt nivå (Miljødirektoratet 2014).
- Levesteder for rødlistearter og andre forvaltningsrelevante arter. Røddlistekategorier følger gjeldende norsk rødliste (Artsdatabanken 2021). Se vedlegg 1 for forklaring av kategorier.
- Forekomster av fremmede arter iht. Fremmedartslista (Artsdatabanken 2018a). Se vedlegg 2 for forklaring av kategorier.

Viktige datakilder

Tilgjengelige naturdatabaser og litteratur er gjennomgått for å samle eksisterende kunnskap om området, der [Naturbase](#) og [Artskart](#) er sentrale baser.

Feltkartlegging

Feltkartleggingen ble utført av Stefan Olberg 25. oktober 2023. Tidspunktet for befaringen ansees som forsvarlig med tanke på en vurdering av naturtyper og potensial for rødlistearter innenfor de fleste artsgrupper. Tidspunktet var derimot ikke optimalt for kartlegging av enkelte vegetasjonstyper og for kartlegging av flere artsgrupper. Været på kartleggingstidspunktet var fint og ikke til hinder for kartleggingen.

2.2 Vurdering av planens virkninger på naturmangfoldet

Oppdraget gjelder ikke en konsekvensutredning (KU) i juridisk forstand. Det er gjort en enkel vurdering av eventuelle påvirkninger, med utgangspunkt i retningslinjer, temaer og begrepsbruk fra Miljødirektoratets veileder for konsekvensutredninger for klima og miljø M-1941 (Miljødirektoratet 2023b).

2.3 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven (Klima- og miljødepartementet 2009) legger føringer for hvordan naturens mangfold skal hensyntas ved ulike typer planlagte tiltak. Nedenfor er paragraf 8-10 under kap. II (alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk) gjengitt, og hver paragraf er kommentert med utgangspunkt i Biofokus sin rolle i prosjektet.

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

- Biofokus baserer sine vurderinger om arters bestandssituasjon på den norske rødlisten (Artsdatabanken 2021) og Artsdatabankens oversikt over alle norske arters utbredelse i Artskart ([Artsdatabanken og GBIF Norge 2023](#)).
- Vi kartlegger artsmangfoldet og dokumenterer dette gjennom Artskarts løsninger.
- Biofokus baserer sine vurderinger om naturtypers utbredelse og økologiske tilstand på Artsdatabankens rødliste for truede naturtyper (Artsdatabanken 2018b), Miljødirektoratets oversikt over forvaltningsrelevante naturtyper (inkludert rødlistede og utvalgte naturtyper) (Miljødirektoratet 2023c), samt på vitenskapelige vurderinger av [økosystemenes økologiske tilstand](#).
- Vi avgrenser og vurderer naturtyper i henhold til DN-håndbok 13. I tillegg finnes det store mengder informasjon fra biologiske undersøkelser gjennom flere tiår som vi bruker aktivt i våre vurderinger.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

- Det vil ikke være mulig i løpet av en enkelt undersøkelse å få en fullstendig oversikt over alle biologiske verdier i et utredningsområde.

- Biofokus bruker faglig skjønn for å avveie hvor detaljerte undersøkelser trenger å være. Vi bruker vår kunnskap om økologiske sammenhenger ved avgrensning og verdisetting av naturtyper, samt når konsekvensene av konkrete tiltak skal vurderes.
- Ved usikkerhet knyttet til registreringene vil det i rapporten oppgis om usikkerheten er akseptabel eller ei. Vi foreslår tilleggskartlegginger dersom usikkerheten er for stor.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

- Biofokus bruker de samme kildene som nevnt under «kunnskapsgrunnlaget», og gjør overordnede vurderinger av forekomster, trusler og økologiske sammenhenger på landskapsnivå og i et regionalt og nasjonalt perspektiv.
- Biofokus bruker digitale kart og flybilder for å se på utvikling over tid i et gitt område. Dette gir et godt grunnlag for å vurdere hvilken belastning økosystemet har vært utsatt for tidligere.

2.4 Behandling av data og prosjektets produkter

Rapporten fra oppdraget blir etter ferdigstillelse og godkjenning publisert i Biofokus sin rapportserie på vår hjemmeside. Alle artsdata fra prosjektet blir tilgjengeliggjort i Artskart ([Artsdatabanken og GBIF Norge 2023](#)).

3 Resultater

3.1 Beskrivelse av planområdet

Området nord for Gommerudveien 21 (Figur 2) er dominert av et plenareal, og har et større areal med «skrotemark» i vest, der hageavfall og jord- og steinmasser er henlagt. Her er det mye ungt løvoppslag av blant annet ask, osp, samt nitrogenkrevende arter som bringebær og brennesle. Flere relativt gamle bjørketrær finnes også her, samt at det står noen få bjørker øst i området. Et fuktdrag går gjennom skrotemarken og ned langs eiendomsgrensen mellom nr. 21 og 23.

Området rundt speiderhytta og barnehagen (Figur 2) er mer variert, med flere bygninger, asfalterte arealer (parkeringsplasser og veier), gruslagte turveier, hager, gressplener, hekker og veikanter, samt flere mer eller mindre gamle trær. Det finnes også et skogsareal i øst med innslag av rik edelløvskog, som stedvis er relativt mye påvirket av menneskelig bruk som hogst og mye innslag av fremmedarter. Enkelte større edelløvtrær finnes her, med lønn på opp mot 55 cm i diameter, men gjennomgående er trærne relativt unge. Det er stedvis en del død ved i ulike nedbrytningsstadier, og stubber etter hogster finnes utbredt. Ask, alm, hassel, spisslønn, svartor, selje, osp, rogn, hegg, bjørk, kirsebær og gran ble registrert i skogarealet. Vegetasjonen består i stor grad av lågurt, med innslag av kratthumleblom, markjordbær og fingerstarr. Fuktigere vegetasjonstyper finnes i sørvest, der blant annet svartor kommer inn.

Langs turveier, mellom bebyggelse og innenfor og rundt dagens barnehage, forekommer det en del eldre edelløvtrær av ulike slag, som ask, lind, eik, spisslønn, bjørk, selje, gran og hestekastanje.

3.2 Kartlagte naturtyper

Etter DN-håndbok 13 er det ingen arealer som åpenbart kvalifiserer som utvalgte naturtyper, og ingen naturtyper er fra før av avgrenset innenfor området (Figur 3). Ved en MI-kartlegging etter NiN 2.0 ville sannsynligvis deler av skogarealet øst i området rundt speiderhytta blitt avgrenset som en *rik edelløvskog*, og denne potensielle naturtypelokaliteten fortsetter videre sørover utenfor undersøkelsesområdet. Ingen av de store trærne som står i området utmerker seg som så verdifulle for det biologiske mangfoldet at de kvalifiserer til å avgrenses som naturtypen *store gamle trær*.

Figur 3. Flybilde med undersøkelsesområder (blå) og kjente naturtypelokaliteter (gul, grønn og rød) i nærområdet.

3.3 Artsmangfold

Innenfor de to områdene var det fra før av registrert noen fuglearter, deriblant grønnfink (VU), samt én observasjon av fremmedarten vinbergsnegl. Fuglene vil til en viss grad bruke deler av området for foraging, og for enkelte av artene kan området brukes til hekking. Det er i forbindelse med feltarbeidet ikke foretatt en grundig undersøkelse av artsmangfoldet, men karplanter er relativt godt kartlagt. Undersøkelsen i felt nord for Gommerudveien 21 gav ingen funn av rødlistearter utenom noen unge trær (busker) av alm og ask (begge EN) innenfor skrotemarken (Figur 4). Potensialet for forekomster av andre rødlistearter på denne tomten vurderes som lav.

Figur 4. Skrotemarksområde ved Gommerudveien 21, med hageavfall, mye næringskrevende arter, oppslag av blant annet ask og noen eldre bjørk. Foto: Stefan Olberg.

Øst for speiderhytta er det ask og alm i skogarealet, samt at et par eldre enkeltstående trær finnes utenfor skogarealet. Også noe lind (NT) finnes i søndre del av skogarealet, ellers ble ingen rødlistearter påvist i skogen øst for speiderhytta. Det vurderes at potensialet er relativt godt for en forekomst av enkelte andre rødlistearter innenfor skogarealet, og da særlig innenfor artsgruppene insekter og sopp.

Sør for dagens barnehage, innenfor næringsarealet, står det en grov og relativt gammel gran på en liten grunnlendt «øy» med gressplen rundt (Figur 8 og 9). En eik står rett sør for grantreet, som ellers står solbelyst plassert. I den grove granbarken var det flere klekkehull etter borebillen *Microbregma emarginatum* (VU), som er en varmekjær art som utvikles inne i barken på gamle, solbelyste grantrær (Figur 6). Arten er i Norge i all hovedsak påvist kystnært i Indre Oslofjord, og er særlig truet av nedbygging og hogst av gamle grantrær innenfor og i kant av dagens byggesone i Asker, Bærum og Oslo.

Figur 5. Deler av edelløvskogen, sett fra speiderhytta. Foto: Stefan Olberg.

Figur 6. Klekkehull etter borebillen *Microbregma emarginatum* i levende gran. Foto: Stefan Olberg.

Tabell 1. Rødlistearter registrert i området.

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Siste funn
Fugler	<i>Chloris chloris</i>	grønnefink	Sårbar (VU)	2022
Karplanter	<i>Ulmus glabra</i>	alm	Sterkt truet (EN)	2023
	<i>Fraxinus excelsior</i>	ask	Sterkt truet (EN)	2023
	<i>Tilia cordata</i>	lind	Nær truet (NT)	2023
Insekter	<i>Microbregma emarginatum</i>	(en borebilleart)	Sårbar (VU)	2023

3.4 Fremmedarter

Det er registrert relativt mange funn av fremmedarter, og da særlig innenfor området rundt speiderhytta og barnehagen. Her er det flere steder hekker og bed med fremmedarter, og kartleggingen av fremmede plantearter har ikke vært uttømmende. Fremmedarter stående i hekker og i bed er blant annet ikke kartlagt. Også i edelløvskogen innenfor «grøntdraget» er det mange funn av fremmedarter, og her er det også forekomster av enkelte arter som skal bekjempes regionalt (parkslirekne) eller lokalt innenfor viktig natur (gravmyrt, fagerfredløs og flere mispelarter) (Figur 7). Disse artene, og da særlig parkslirekne, bør derfor aktivt bekjempes, uavhengig av en utbygging av området. Parkslirekneforekomsten var svært liten, med kun en håndfull skudd (Figur 6). I det samme området som parkslirekne ble påvist, samt i skogen nord for veien, er det noen relativt store forekomster med gravmyrt. Disse kan det være problematisk å bli kvitt. Lettere er det å bekjempe fagerfredløs, som bør lukes før frøsetting i noen påfølgende år. Et par små forvillede forekomster av fagerfredløs ble registrert.

Det er viktig å håndtere masser med fremmedarter på en slik måte at man ikke utilsiktet sprer frø eller plantedeler av disse artene i en eventuell anleggsfase. Infiserte jordmasser må håndteres med stor forsiktighet for å unngå spredning og nyetablering i området eller spredning til nye områder. Spredning kan skje både ved graving i jordmasser, flytting av jordmasser og via jord som følger med biler, maskiner og øvrig anleggsutstyr. Ved graving er det viktig at massene håndteres lokalt eller deponeres i allerede infiserte områder slik at fremmede arter ikke spres til nye områder. I den grad det skal tilføres masser i området er deponering/gjenbruk lokalt under dekke av rene masser ofte beste løsning (Misfjord & Angell-Petersen 2018).

For å bekjempe fremmede arter som allerede har etablert seg i området bør man følge faglige råd som er tilpasset hver art eller artsgruppe. Informasjon om bekjempelse av fremmede arter finnes i blant annet Blaallid (2017), Fylkesmannens handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Oslo og Akershus (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 2010) og i faktablad fra Fagus.

For å unngå fremtidig spredning av fremmede arter er det viktig å være bevisst ved beplantning i området. Fremmede treslag, busker eller stauder med høy eller svært høy risikokategori bør unngås helt. Det beste ville være å unngå alle fremmede arter og kun bruke stedegne arter. Dette for å unngå at arealet i fremtiden blir en kilde til spredning av fremmede arter.

Tabell 2. Fremmedarter registrert innenfor området.

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Siste funn
Karplanter	<i>Reynoutria japonica</i>	parkslirekne	Svært høy risiko (SE)	2023
	<i>Vinca minor</i>	gravmyrt	Svært høy risiko (SE)	2023
	<i>Lysimachia punctata</i>	fagerfredløs	Svært høy risiko (SE)	2023
	<i>Sambucus racemosa</i>	rødhyll	Svært høy risiko (SE)	2023
	<i>Solidago canadensis</i>	kanadagullris	Svært høy risiko (SE)	2023
	<i>Cotoneaster bullatus</i>	bulkemispel	Svært høy risiko (SE)	2023
	<i>Cotoneaster dielsianus</i>	dielsmispel	Svært høy risiko (SE)	2023
	<i>Berberis thunbergii</i>	høstberberis	Svært høy risiko (SE)	2023
	<i>Lactuca serricola</i>	taggsalat	Høy risiko (HI)	2023
	<i>Aesculus hippocastanum</i>	hestekastanje	Høy risiko (HI)	2023
	<i>Spiraea cinerea</i>	gråspirea	Potensielt høy risiko (PH)	2023
	<i>Prunus cerasus</i>	surkirsebær	Potensielt høy risiko (PH)	2023
	<i>Abies alba</i>	edelgran	(LC)	2023
Bløtdyr	<i>Limax maximus</i>	vinbergsnegl	Høy risiko (HI)	2018
Insekter	<i>Acrotrichis cognata</i>	(en billeart)	Potensielt høy risiko (PH)	2023
	<i>Oligota parva</i>	(en billeart)	Lav risiko (LO)	2023
	<i>Carcinops pumilio</i>	(en billeart)	Lav risiko (LO)	2023

Figur 6. En liten forekomst med parkslirekne ble påvist i noe masser henlagt i skogarealet. Foto: Stefan Olberg.

Figur 7. Registrerte forekomster av parkslirekne (1), gravmyrt (2), fagerfredløs (3), mispler (4) og rødhyll (5).

3.5 Biologisk viktig grønnstruktur

Det gjenværende skogpartiet øst i undersøkelsesområdet rundt speiderhytta grenser opp mot å bli kartlagt som en naturtype etter DN-håndbok 13. Den rike edelløvskogen har en del naturverdier og enkeltelementer som død ved og gamle trær, i tillegg til rik bakke, og er derfor viktig for det biologiske mangfoldet. Området bør derfor i så stor grad som mulig ivaretas ved en eventuell utbygging. Spesielt viktig er den søndre halvdel, hvor menneskelige inngrep og mengden fremmedarter er betydelig lavere enn i nordre halvdel. Skogområdet fortsetter videre sørover, utenfor undersøkelsesområdet, og utgjør en liten restbiotop som er viktig for den lokale ivaretagelsen av arts mangfoldet knyttet til rik edelløvskog. Området fungerer også som en korridor for vilt og for spredning av diverse skoglevende arter («stepping stone»). Skogområdet innenfor undersøkelsesområdet er avgrenset i Figur 8.

Det store grantreet med angrep av *Microbregma emarginatum* bør om mulig også ivaretas ved en eventuell utbygging (Figur 8 og 9). Det er i så fall viktig at treet innvilges nok plass etter at utbyggingen er ferdig, og at det i byggeperioden tas nødvendige hensyn til treet.

Figur 8. Undersøkelsesområdet rundt speiderhytta og barnehagen (rød stiplet linje), med avgrenset viktig grønnstruktur, i form av et rikt skogområde (grønn) og en gammel gran (rød).

Figur 9. Det gamle grantreet (til høyre) med angrep av *Microbregma emarginatum*. Foto: Stefan Olberg.

3.6 Hensyn og avbøtende tiltak

Lokaliteten nord for Gommerudveien 21 er ikke planlagt utbygd, og det er derfor ingen konsekvenser knyttet til tiltaket. Det anbefales likevel at fremmedarter bekjempes innenfor området, og at deler av plenarealet med fordel kan kilppes langt sjeldnere for å bedre forholdene for slåttemarksarter og øke mengden blomsterplanter som kommer en rekke insekter til gode. Et tiltak som gjerne kan gjennomføres der skrotemarken er i dag, er å fjerne de tilførte massene og så stedeodne engplanter på arealet.

Rundt speiderhytta og barnehagen er det planer om å etablere en ny og større barnehage. Ettersom det ikke foreligger noen eksakte planer for hvor plasseringen av bygningene skal være, så er det også vanskelig si noe om konsekvensene av tiltaket. For å unngå, eller å begrense ødeleggelsen av de naturverdiene som finnes i området, anbefales det at det så langt som mulig unngås å bygge innenfor skogarealet. Dette gjelder også anleggelse av nye veier/turveier innenfor denne delen av området. Skogområdet bør heller ikke tilrettelegges for utstrakt bruk, da dette vil føre til slitasjeskader på skogen, felling av trær og fjerning av død ved. Dette vil redusere skogens naturverdier.

Det bør også etterstrebes å ivareta det gamle grantreet med angrep av borebillen *Microbregma emarginatum*, og ellers flest mulig av de eldre trærne som finnes innenfor undersøkelsesområdet. Her vil eldre hjemmehørende edelløvtrær være av størst verdi, mens fremmede treslag, bartrær og boreale løvtrær har noe mindre verdi. Det viktigste i så måte er at det ved arbeider i nærheten av trær (graving og kjøring med tunge kjøretøy) utvises forsiktighet med rotsonene og basis av trærne. Se Olberg m.fl. (2018) og Oslo kommune, Bymiljøetaten (2012) for hva som bør tas hensyn til ved bygging nær trær.

Ellers bør forekomstene av fremmedarter i området bekjempes, og da særlig de artene med høyeste trusselkategori og de forekomstene som befinner seg innenfor skogarealet.

4 Referanser

- Artsdatabanken 2018a. Fremmedartslista 2018. <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>
- Artsdatabanken 2018b. Norsk rødliste for Naturtyper 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlisteformaturtyper>
- Artsdatabanken 2021. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Artsdatabanken og GBIF Norge 2023. Artskart - Internettportal for artssøk. <https://artskart.artsdatabanken.no/>
- Blaalid, R. 2017. Fremmede skadelige karplanter – Bekjempelsesmetodikk og spredningshindrende tiltak. – NINA Rapport 1432.
- Brøndbo Dahl, M. 2021. Store, gamle trær i Bærum kommune. Kartleggingsrapport. Asplan Viak.
- Direktoratet for Naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper—Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. Utgave 2006 (oppdatert 2007). Direktoratet for Naturforvaltning. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus 2010. Handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Oslo og Akershus. Rapport 2/2010.
- Klima- og miljødepartementet 2009. Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Klima og miljødepartementet. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>
- Miljødirektoratet 2014. Planlegging av grønnstruktur i byer og tettsteder. Veileder M-100.
- Miljødirektoratet 2015. Veileder for kartlegging, verdsetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann.
- Miljødirektoratet 2023. Naturbase. <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>
- Misfjord, K. og Angell-Petersen, S. 2018. Håndtering av løsmasser med fremmede skadelige plantearter og forsvarlig kompostering av planteavfall med fremmede skadelige plantearter (M-982). Sweco.
- Olberg, S., Reiso, S. og Solfeld, E. 2018. Veileder om skjøtsel og hensyn i forvaltningen av hule eiker. BioFokus-rapport 2018-13. <https://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2018-13.pdf>
- Oslo kommune, Bymiljøetaten 2012. Arbeid nær trær. Veiledning og krav for rigg- og anleggsarbeid. Brosjyre. 22 s.

Vedlegg 1. Kategorier for rødlistearter

Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken 2021) lister og vurderer norske arters risiko for utryddelse. For å vurdere en spesifikk arts risiko for utryddelse vurderes grovt sett trusler mot arten, tilbakegang og leveområdets størrelse og fragmentering. Målsettingen med den nasjonale rødlisten er å sikre at artene ikke forsvinner fra landet.

Artene på rødlisten er rangert i seks kategorier. Kategoriene viser hvor høy risiko artene i kategorien har for å dø ut, forutsatt at forholdene ikke endres.

Tabell 3. Kategorier for arter som er rødlistet.

RL-kategori	Rødlistekategori	Forklaring
RE	Regionalt utdødd (Regionally Extinct)	Arter som er utdødd som reproduserende i landet. Ifølge IUCN skal denne kategorien kun benyttes når det ikke er spor av tvil om at arten er utryddet i landet. I tillegg skal arten ha reproduisert i Norge de siste 200 årene
CR	Kritisk truet (Critically Endangered)	Arter som har ekstremt høy risiko for å dø ut (50 % sannsynlighet for utdøing innen 3 generasjoner og minimum ti år)
EN	Sterkt truet (Endangered)	Arter som har svært høy risiko for å dø ut (20 % sannsynlighet for utdøing innen 5 generasjoner, minimum 20 år)
VU	Sårbar (Vulnerable)	Arter som har høy risiko for å dø ut (10 % sannsynlighet for utdøing innen 100 år)
NT	Nær truet (Near Threatened)	En art er nær truet når den ikke tilfredsstiller noen av kriteriene for CR, EN eller VU, men er nære ved å tilfredsstille noen av disse kriteriene nå, eller i nær framtid
DD	Datamangel (Data Deficient)	En art settes til kategori datamangel når usikkerhet om artens korrekte kategoriplassering er svært stor, og klart inkluderer hele spekteret av mulige kategorier, fra og med CR til og med LC

Tabell 4. Kategorier for arter som ikke er rødlistet.

Kategori	Kategori	Forklaring
NE	Ikke vurdert (Not Evaluated)	Arter som ikke har blitt vurdert. Dette kan for eksempel skyldes dårlig utredet taksonomi, dårlig kunnskapsgrunnlag eller mangel på tilgjengelig kompetanse
NA	Ikke egnet (Not Applicable)	Arter som ikke skal vurderes på nasjonalt nivå. I hovedsak gjelder dette arter som ansees som fremmede i Norge
LC	Livskraftig (Least Concern)	Arter som har livskraftige bestander i Norge

Vedlegg 2. Kategorier for fremmede arter

Fremmedartslisten for Norge (Artsdatabanken 2018a) lister og risikovurderer arter som bevisst eller ubevisst er innført til Norge ved hjelp av mennesket, etter år 1800.

Dette betyr at alle arter som er tatt inn i Norge etter 1800 betegnes som fremmede arter. De fremmede artene blir vurdert etter invasjonspotensial og økologisk effekt, og blir satt i en kategori som viser hvilken grad av trussel arten utgjør for norsk natur. Invasjonspotensial angir sannsynlighet for artens spredning og etablering i naturen, og sannsynlig hastighet for invasjonen. Økologisk effekt viser i hvilken grad den fremmede arten kan påvirke stedegne arter og naturtyper.

Tabell 5. Risikokategorier for fremmede arter.

Kategori	Kategori	Forklaring
SE	Svært høy risiko (Severe impact)	Fremmede arter med en svært høy risiko er faktiske eller potensielle økologiske skadegjørere med et potensial til å etablere seg over store områder
HI	Høy risiko (High impact)	Fremmede arter med høy risiko har stor spredning med en viss økologisk effekt, eller stor økologisk effekt med en begrenset spredning
PH	Potensielt høy risiko (Potentially high impact)	Fremmede arter med potensielt høy risiko har enten store økologiske effekter, kombinert med et lite invasjonspotensial, eller et stort invasjonspotensial, men ingen kjente økologiske effekter
LO	Lav risiko (Low impact)	Fremmede arter med lav risiko er ikke dokumentert å ha noen vesentlig negativ påvirkning på norsk natur
NK	ingen kjent risiko (No known impact)	Fremmede arter uten kjent risiko har ingen kjent spredningspotensial og ingen kjente økologiske effekter

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetning av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien [Biofokus rapport](#).

Biofokus rapport 2024–009
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-313-8

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no